Sosiaali- ja terveysministeriö

HE 129/2025 vp – Perustuslakivaliokunnan kuuleminen 12.11.2025

Erkki Papunen
Hallitusneuvos
12.11.2025

Nykytila

- Alihankinta
  - Voimassa olevan sote-järjestämislain 3 luvun sääntelyn perusteella yksityinen palveluntuottaja voi hankkia omaa toimintaansa täydentäviä palveluja tai henkilöstöä alihankkijalta.
    - Perustelujen mukaan täydentävänä hankittavien palvelujen/henkilöstön osuus voisi olla enintään 30 ja 49 prosentin välillä eli ei ainakaan yli puolta hyvinvointialueelle tuotettavista palveluista.
  - Alihankinnan ketjutuksesta ei säädetä 3 luvussa lainkaan joten se ei ole mahdollista.
- Investointisuunnitelmien osasuunnitelmat
  - Sote-järjestämislain 25 §:n ja pela-järjestämislain 11 §:n mukaan investointisuunnitelmien osasuunnitelmien tulee perustua hyvinvointialueiden valtakunnallisiin tavoitteisiin
  - Investointisuunnitelmia ei kuitenkaan voida jättää hyväksymättä tällä perusteella

Arvioinnin lähtökohdat

- Alihankinta
  - Kaikkien yksityiseltä palveluntuottajalta hankittavien asiakkaalle annettavien palvelujen osalta perustuslain 124 §:n edellytysten on täytyttävä. Tämä koskee myös alihankintaa.
  - Perustuslakivaliokunta on aiemmassa lausuntokäytännössään suhtautunut lähtökohtaisesti kielteisesti julkisen hallintotehtävän edelleen siirtämiseen (subdelegointi).
  - PeVL 17/2021 vp s. 20: ”.. alihankintaa koskeva sääntely 17 §:ssä ei nyt käsillä olevassa sääntely-yhteydessä muodostu ongelmalliseksi. Valiokunnan käsityksen mukaan alihankinnasta nyt ehdotettua väljempikin sääntely on mahdollinen, kunhan sääntely täyttää perustuslain 124 §:ssä asetetut edellytykset.”
- Investointisuunnitelmien osasuunnitelmat
  - Perustuslakivaliokunta on katsonut, että hyvinvointialueiden valtion ohjaus (ml. rahoitusmalli ja investointien ohjaus) kaventaa hyvinvointialueiden itsehallintoa (PeVL 17/2021 vp s. 9 ja 25)
  - Perustuslakivaliokunta on pitänyt asianmukaisena, että valtion ohjausta tarkoittavien tehtävien perusteista säädetään lailla. (PeVL 14/2024 vp s. 4)

Ehdotettavat muutokset

- Alihankinta
  - Yksityinen palveluntuottaja voisi hankkia alihankkijalta ”osan” hyvinvointialueelle tuotettavista palveluista aiemman ”täydentävän” sijaan”
    - Jatkossa säännöksen perusteluissakaan ei viitattaisi johonkin prosenttiosuuteen
    - Olennaista olisi, että alihankkija ei voisi tuottaa kaikkia palveluja/koko henkilöstöä
      - Ns. kuoriorganisaatioiden kielto
  - Alihankinnan ketjutus olisi mahdollista, jos kyse tilapäisestä tarpeesta
    - Edellyttäisi, että asiasta sovittu hyvinvointialueen kanssa
    - Tilapäinen = lähtökohtaisesti enintään puoli vuotta
- Investointisuunnitelmien ohjaus
  - Jatkossa sote- ja pela-osasuunnitelmat voitaisiin jättää hyväksymättä, jos ne olisivat ristiriidassa hyvinvointialueiden tehtävien koskevien valtakunnallisten tavoitteiden kanssa.

Ehdotusten arviointia

- Alihankinta
  - Ensimmäisen portaan alihankinta ei ratkaisevasti laajene suhteessa perustuslakivaliokunnan hyväksyttävänä pitämään edelleen siirtämiseen, kun koko julkisen hallintotehtävän alihankinta ei edelleenkään olisi mahdollista
  - Alihankinnan ketjutukselle on vahvat toiminnalliset perusteet, jotta palveluntuottajat ja viime kädessä hyvinvointialue voivat turvata lakisääteisten sote-palvelujen saatavuuden
  - Alihankinnan ketjutuksen sääntelyssä on otettu kattavasti huomioon kaikessa alihankintaa koskevassa sääntelyssä – voidaan katsoa täyttävän PL 124 §:n edellytykset
- Investointisuunnitelmien osasuunnitelmat
  - Esityksellä ei muuteta valtakunnallisten tavoitteiden tai investointisuunnitelmien osasuunnitelmien hyväksymismenettelyn oikeudellista luonnetta.
  - Yhteisvaikutuksen voi nähdä kaventavan hyvinvointialueiden itsehallintoa, mutta kyse ei ole ratkaisevasta muutoksesta suhteessa voimassa olevaan investointisuunnitelmien hyväksymismenettelyyn ja sitä koskevaan arviointiin itsehallinnon näkökulmasta

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Sosiaali- ja
terveysministeriö